

УДК 373.5.016:81'243

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-2\(44\)-1620-1631](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-2(44)-1620-1631)

Калініна Лариса Вадимівна професор кафедри міжкультурної комунікації та іншомовної освіти, Житомирський державний університет імені Івана Франка, кандидат педагогічних наук, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0002-1106-7329>.

ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Анотація. У сучасному світі актуальність питань, пов'язаних із культурою та полікультурною взаємодією, набула особливої актуальності сьогодні. Масштабна міграція, яка має місце у сучасному світі, спричиняється комплексом причин, головними з яких є економічні (пошук кращої роботи, вищого рівня доходів, кращих умов життя та соціальних благ, як от медицина та освіта); політичні та безпекові (війни, прагнення до стабільності та безпеки) та соціальні фактори (нові перспективи для молоді). Кардинальні соціальні, політичні та економічні зміни світового масштабу, які призвели до масової міграції народів, викликають зіткнення різних світоглядів та потенційні конфлікти культур. За таких умов науковці та педагоги шукають нові шляхи для досягнення взаєморозуміння, ефективного діалогу та виховання поваги до культури співрозмовника. Одним із найефективніших засобів формування полікультурної особистості, здатної до успішної соціалізації в світовому суспільстві, є вивчення іноземних мов.

Використання іноземних мов є ключовим для формування полікультурної компетентності, оскільки мова виступає не лише засобом обміну інформацією, а й інструментом пізнання традицій, норм та способів мислення інших народів. Вона є своєрідним генетичним кодом культури, що відображає систему цінностей та менталітет етносу.

У статті розглядається роль вивчення іноземних мов у процесі формування полікультурної компетентності та білінгвального навчання у процесі формування полікультурної особистості.

Аналізуються теоретичні підходи вітчизняних та зарубіжних науковців до визначення двомовної освіти, висвітлюються методи та прийоми, що сприяють розвитку емпатії, толерантності та здатності до полікультурного діалогу. Приділяється увага зв'язку між мовою та культурним кодом нації, а також викликам, що постають перед сучасною освітою в умовах посиленої інтеграції.

Розглядається взаємозв'язок між мовною підготовкою здобувача освіти та його здатністю до полікультурного діалогу. Значна увага приділяється концепції «вторинної мовної особистості», деконструкції стереотипів через мовне занурення. Ці матеріали розкривають важливу роль іноземних мов у розвитку полікультурної компетентності особистості в умовах інтеграційних процесів, які відбуваються у сучасному соціумі сьогодні. Переваги білінгвального навчання допомагають долати стереотипи й етноцентризм. Через використання автентичних ресурсів та сучасних методик, таких як CLIL, людина вчиться виявляти емпатію та конструктивно взаємодіяти в багатонаціональному середовищі.

Зрештою, опанування мов трансформує здобувача освіти з пасивного спостерігача на активного учасника діалогу культур, сприяючи мирному співіснуванню у сучасному світовому просторі. Такий підхід робить полікультурність базовою вимогою сучасності, необхідною для професійного успіху та соціальної адаптації.

Ключові слова: полікультурна компетентність, іноземні мови, вторинна мовна особистість, білінгвізм, діалог культур

Kalinina Larysa Vadymivna Professor of the Department of Intercultural Communication and Foreign Language Education, Ivan Franko Zhytomyr State University, Candidate of Pedagogic Sciences, Ivan Franko Zhytomyr State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0002-1106-7329>.

THE USAGE OF FOREIGN LANGUAGES IN THE PROCESS OF A PERSONALITY'S MULTICULTURAL COMPETENCY FORMATION

Abstract. In the modern world, the relevance of issues related to culture and multicultural interaction has become particularly relevant today. Large-scale migration, which takes place in the modern world, is caused by a complex of reasons, the main of which are economic (search for better work, higher income levels, better living conditions and social benefits, such as medicine and education); political and security (wars, the desire for stability and security) and social factors (new prospects for young people). The cardinal social, political and economic changes on a global scale, which have led to mass migration of peoples, cause clashes of different worldviews and potential conflicts of cultures. Under such conditions, scientists and teachers are looking for new ways to achieve mutual understanding, effective dialogue and foster respect for the culture of the interlocutor. One of the most effective means of forming a multicultural personality capable of successful socialization in the world society is the study of foreign languages.

The use of foreign languages is a key to the formation of multicultural competency, since language is not only a means of information exchange, but also a

tool for learning the traditions, norms and ways of thinking of other peoples. It is a kind of a genetic code of culture, reflecting the system of values and mentality of the ethnic group.

The article examines the role of studying foreign languages in the process of forming multicultural competency and bilingual education in the process of forming a multicultural personality.

The theoretical approaches of domestic and foreign scientists to the definition of bilingual education are analyzed, methods and techniques that contribute to the development of empathy, tolerance and the ability to engage in multicultural dialogue are highlighted. Considerable attention is paid to the connection between language and the cultural code of the nation, as well as the challenges facing modern education in conditions of increased integration.

The relationship between the language preparation of a student and his ability to engage in multicultural dialogue is considered. Special attention is paid to the concept of “secondary linguistic personality”, the deconstruction of stereotypes through linguistic immersion. These materials reveal the important role of foreign languages in the development of multicultural competency of an individual in the context of integration processes taking place in modern society today. The advantages of bilingual education help to overcome stereotypes and ethnocentrism. Through the use of authentic resources and modern methods, such as CLIL, a person learns to show empathy and interact constructively in a multinational environment. Ultimately, mastering languages transforms the learner from a passive observer to an active participant in the dialogue of cultures, contributing to peaceful coexistence in the modern world.

This approach makes multiculturalism a basic requirement of modernity, necessary for professional success and social adaptation.

Keywords: multicultural competency, foreign languages, secondary linguistic personality, bilingualism, dialogue of cultures

Постановка проблеми. Актуальність теми статті зумовлена інтенсифікацією міжнародних контактів, які активно відбуваються у світі сьогодні, розвитком мобільності та необхідністю подолання полікультурних бар'єрів. Соціальні, політичні та економічні позитивні та негативні процеси, які відбуваються у сучасному світовому суспільстві, викликають масштабну міграцію людей та змішення народів, нерідко спричиняючи зіткнення різних світоглядів та викликають конфлікти культур.

У цьому контексті полікультурна компетентність стає базовою вимогою до сучасної людини. Як зазначає В. Кузьменко, вона передбачає не лише знання про інші культури, а й здатність до продуктивної взаємодії в багатокультурному середовищі [1, с. 45].

У цьому зв'язку мова як культурний феномен відіграє велику роль, тому що - це не тільки засіб спілкування, а й «культурний код» народу, а також «генетичний код» культури, оскільки вона зберігає та передає від покоління до покоління унікальний світогляд, історичну пам'ять, менталітет та моральні цінності народу, об'єднуючи людей у спільноту. Мова забезпечує самобутність, виживання нації та формує її культурну унікальність, виступаючи основою національної свідомості. Вона є носієм нематеріальної та матеріальної спадщини народу, відображає унікальні психологічні та етнокультурні уявлення, формує мислення, зберігає історію через усні традиції та літературні твори. Її розвиток тісно пов'язаний з духовним розвитком нації.

Відомо, що мова кожного народу - явище давнє, і її коріння сягає в доісторичні часи. Вона є найгеніальнішим наслідком матеріальної та духовної діяльності багатьох поколінь, а кожне створене слово - це символ сформованої ідеї витвореної у великих зусиллях людини проникнути у світ природи, в саму себе. Національна мова - це здобуток культури, духовної діяльності певного народу, а одночасно здобуток культури всього людства, бо кожна мова доповнює іншу, а разом – вони витвір світового колективного людського розуму [2].

Слід зазначити, що культуру народу також неможливо комплексно досліджувати без вивчення тієї мови, якою розмовляє цей народ.

Тобто мова не існує поза культурою, взаємовплив мови і культури є, дійсно, комплексним і, на нашу думку, він має розглядатися саме з різних позицій, тому ми вважаємо такий підхід до вивчення цієї проблематики найбільш доцільним та об'єктивним [3, с. 3].

Іноземна мова виступає як «культурний код» іншого народу, «генетичний код» представників іншої культури і є потужним міжкультурним засобом комунікації у сучасних світових соціальних реаліях. Руйнуючи мовні бар'єри та забезпечуючи діалог культур, вона сприяє взаєморозумінню між різними народами та окремими її представниками. Національна (рідна) мова певного народу є іноземною для представників інших культур. Володіння іноземною мовою (мовами) уможливорює безпечне існування у сучасному світі, тому так важливо володіти нею (ними). Кожен народ, нація дуже цінують прагнення представника іншої національної культури говорити його (її) рідною мовою, навіть, якщо у мовленні присутні помилки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Багато науковців вивчали питання використання мови для формування полікультурної компетентності особистості, адже, як зазначає В. Мичковська, сьогодні практично неможливо людині залишатись поза спілкуванням з іншими культурами, національностями. Тому так важливо уміти спілкуватись, взаємодіяти з представниками різних культур. Полікультурна освіта здається дуже важливою, оскільки вищим сенсом полікультурної освіти є людина [4, с. 236]. Науковиця визначає полікультурність

як такий принцип функціонування та співіснування в соціумі різноманітних етнокультурних спільнот з притаманним їм усвідомленням власної ідентичності, що забезпечує їх рівноправність, толерантність та органічність зв'язку з широкою спільнотою, взаємозбагачення культур. Інтенсивність і плідотворність цього процесу забезпечують соціально-економічні зв'язки, що зумовлені прагненням народів до взаєморозуміння та взаємозбагачення [2, с. 236].

Гепфер вважає, що: «Інші народи і культури мають розглядатися не як об'єкти, а як історичні суб'єкти. Необхідно зображати представників інших культур у їхніх безпосередніх життєвих ситуаціях, стилем життя, традиціями, особливостями й життєвими обставинами [5, с. 213].

Такі дослідники як Ю. Березюк, Л. Добровольська, розглядали формування полікультурної компетентності в процесі вивчення іноземних мов. Н. Литвиненко, С. Мунтян, Е. Палихата вивчали питання формування окресленої компетентності при вивченні української мови як рідної.

Загалом при дослідженні формування полікультурної компетентності спостерігається тенденція: в процесі вивчення іноземних мов увага приділяється лінгвістичним аспектам полікультурної компетентності, а української мови – культурологічним [6, с. 5].

Мета статті. Метою статті є проаналізувати використання іноземних мов для формування полікультурної компетентності особистості.

Виклад основного матеріалу. Полікультурна компетентність — це інтегративне утворення особистості, що охоплює систему знань, інтересів, цінностей та досвід діяльності. Вивчення іноземної мови виступає як «трансмисія» культурних смислів.

Учені наголошують на тому, що «мова й культура – це дві семіотичні системи, що в семіотичному просторі одна одної посідають значне місце й надзвичайно важливі ролі виконують у прагматиконах одна одної – мова у прагмакультурі, а культура у прагмалінгвістиці» [5].

Принципи співвивчення мови й культури, міжкультурного діалогу створюють умови для полікультурного розвитку мовної особистості здобувача освіти.

Науковці виділяють три складові компетентності, що розвиваються через мову: когнітивна (знання про історію, релігію та побут, що руйнує стереотипи); афективна (виховання толерантності та емпатії); поведінкова (вміння коригувати поведінку в полікультурних ситуаціях та уникати конфліктів).

Формування полікультурної компетентності нерозривно пов'язане з концепцією «вторинної мовної особистості». Це здатність людини дивитися на світ під іншим кутом, розуміючи носія іншої культури на рівні його концептуальної системи світу. Цей процес включає два рівні: рівень мовної картини світу (вивчення лексики та граматики), рівень концептуальної картини

світу (розуміння логіки мислення представників іншої культури). Формуючи «вторинну мовну особистість», людина вчиться не просто перекладати слова, а перемикає способи мислення, стаючи гнучким учасником полікультурної комунікації та медіатором у конфліктних ситуаціях.

Наприклад, вивчаючи англійську мову як мову світового спілкування *Lingua Franca*, особистість має можливість долучитись до світових демократичних цінностей та наукового дискурсу. А ось вивчення мов східних культур розвиває навички контекстуального розуміння та особливої поваги до соціальних дистанцій.

Наукова спільнота розглядає білінгвізм (двомовність) як фундамент для становлення полікультурної особистості. Білінгвальне навчання визначається як цілеспрямована організація соціалізації індивіда, що забезпечує засвоєння цінностей світової культури засобами рідної та іноземної мов.

Різні дослідники пропонують свої дефініції цього процесу. Так Дж. Каммінс визначає двомовну освіту як використання двох і більше мов як засобів навчання для опанування предметного змісту. Мови використовують у певному співвідношенні протягом усього терміну навчання чи на якомусь із його етапів для опанування здебільшого предметного змісту, а не вивчення мовних систем” [7, с. 3]. К. Бейкер підкреслює, що в такій системі жодна з мов не обмежується лише вивченням її як системи (граматики чи лексики), а обидві є інструментами здобуття знань [8]. О. Першукова розрізняє багатомовну та двомовну освіту, зазначаючи, що метою обох є формування здатності компетентно послуговуватися кількома мовами для адаптації у новому соціальному оточенні [9 с. 124].

Білінгвізм є основою полікультурності. Двомовна освіта є важливою складовою полікультурного виховання.

Важливо розрізнити двомовне навчання, тобто використання двох мов як засобів навчання та багатомовну освіту, де метою є здатність компетентно послуговуватися багатьма мовами. Білінгвальне навчання дозволяє здобувачам освіти усвідомити власну культурну ідентичність та успішно адаптуватися до нового соціального оточення.

Сформовані стереотипи часто стають перешкодою у комунікації між представниками різних культурних контекстів. Мова - це той засіб, який допомагає долати бар'єри та здійснити деконструкцію стереотипів у сучасному полікультурному світі. Використання автентичних мовних матеріалів дозволяє побачити реальне життя народу «без фільтрів» перекладу. Культурні помилки зазвичай сприймаються набагато гостріше, ніж мовні. Тому вивчення мови має включати розуміння соціокультурних нюансів, таких як поняття «*face-saving*» у східних культурах. Це поняття стосується стратегій та дій, які люди використовують для підтримки своєї соціальної гідності та самооцінки у спілкуванні. Ця концепція тісно пов'язана з тим, як люди орієнтуються в

соціальних взаємодіях, особливо коли вони стикаються з критикою, збентеженням або втратою статусу. Використовуючи методи «face-saving», люди прагнуть захистити власне обличчя або обличчя інших, сприяючи гармонії та зменшуючи конфлікти в розмові [10]. Це розвиває когнітивну гнучкість і здатність розпізнавати невербальні сигнали.

Вивчення іноземних мов є одним із найефективніших засобів формування полікультурної особистості, яка здатна до успішної соціалізації в сучасному світовому суспільстві і їх використання є інструментом для формування полікультурної компетентності, оскільки вони виступають не лише засобом обміну інформацією, а й інструментом пізнання традицій, норм та способів мислення інших народів.

Процес оволодіння іноземною мовою дозволяє здобувачам освіти отримати доступ до культурної інформації через літературу, музику, кіно та медіа; пізнати світогляд носіїв мови; зрозуміти їх менталітет, тому що мова відображає моделі мислення, що дозволяє глибше усвідомити відмінності та подібності між народами; розвинути емпатію та толерантність, тому що вивчення мовних нюансів, таких як ідіоми, ввічливі форми та безеквівалентна лексика, допомагають бачити світ очима інших людей; краще розуміти мотивацію іноземців, а це в свою чергу виховує повагу до культурного різноманіття. Це допомагає подолати етноцентризм, перейти до етнорелятивізму, тобто мати здатність оцінювати інші культури не лише через призму власної, а з урахуванням їхньої внутрішньої логіки.

Зв'язок мови і культури є аксіомою в сучасній методиці. Як стверджували Ф. Аронштейн та Е. Отто, мова є відбитком духу народу, і її неможливо вивчати без виявлення особливостей національного характеру та способу життя [11].

Для того, щоб навчання було продуктивним, щоб процес формування полікультурної особистості здобувача освіти був успішним та результативним, необхідно інтегрувати в освітній процес різноманітні інтерактивні методи та автентичні матеріали. Використання країнознавчого компоненту має тут велике значення. Це вивчення історії, географії інших країн, звичаїв представників інших культур.

При зіставленні та порівнянні культур свого народу та інших, вчитель має не просто подавати лексичні кліше, а проводити паралелі з рідною мовою, аналізуючи етикетні норми та прагматичні аспекти поведінки. Потрібно приділяти особливу увагу лінгвістичним аспектам. Наприклад, при вивченні теми «Сім'я» (на прикладі іспанської мови) важливо звертати увагу на типову структуру родини в іспаномовних країнах та відносини між поколіннями, а не лише на назви родичів. Такий підхід запобігає «відриву мови від культури» [12].

Результативність формування полікультурної компетентності залежить від низки психологічних факторів. Серед них можемо виділити ставлення: емоційне

та пізнавальне сприйняття як самої мови, так і її носіїв; мотивацію як інтенсивність бажання вивчати іншу культуру та інтегруватися в неї; подолання бар'єрів: боротьба з етноцентризмом, аномією (відчуттям ізоляції) та мовним бар'єром, який зазвичай є менш болісним, ніж бар'єр культурний.

Одним із основних аспектів процесу формування полікультурної компетентності є акультурація та розширення світогляду, оскільки мова дозволяє пізнати систему цінностей, традицій та менталітету іншого народу. Іншими важливими аспектами вказаного процесу є, як зазначалось вище, формування "вторинної мовної особистості", людина при цьому вчиться не просто перекладати слова, а перемикати способи мислення, а це робить її гнучкою у полікультурній комунікації. Ще одним аспектом є практичні навички медіації, тому що володіння мовою дозволяє виступати посередником між культурами, запобігати конфліктам та успішно співпрацювати у світі, який тяжіє до інтеграції.

Серед ключових методичних підходів формування полікультурної компетентності ефективними є інтерактивні методи: рольові ігри, дискусії, дебати та віртуальні екскурсії, що дозволяють моделювати ситуації полікультурного спілкування; проектна діяльність, яка включає створення спільних проектів з носіями мови, що сприяє безпосередньому діалогу культур.

Сучасна полікультурна освіта базується на інтегрованих підходах та цифрових технологіях: підхід CLIL (Content and Language Integrated Learning): інтегроване навчання предмету (історії, права, мистецтва) та мови; інтерактивні методи: рольові ігри, дебати та віртуальні екскурсії, що створюють мультикультурні ситуації спілкування, проектна діяльність: міжнародні платформи (наприклад, Erasmus+) забезпечують реальний досвід співпраці з носіями мови; цифрова медіація: використання ШІ-інструментів для аналізу культурних контекстів при вивченні мов. Для ефективності полікультурного навчання необхідно використовувати автентичні відео- та аудіоматеріали, оскільки культура не повинна відриватися від мови. Починати цей процес варто з перших років навчання, коли здобувачі освіти найбільш відкриті до нового.

Оскільки мова є інструментом пізнання інших культур, їхніх традицій, норм і способів мислення, вона розвиває у здобувачів освіти здатність до полікультурного спілкування, емпатії та толерантності через занурення у полікультурне мовне середовище.

Іноземні мови допомагають сформувати полікультурну компетентність, тому що надаючи доступ до культурної інформації: літератури, музики, кіно та інших медіа іншої культури, вони допомагають краще зрозуміти світогляд її носіїв та менталітет представників інших культурних груп, адже мова відображає культурні цінності та моделі мислення, що дозволяє здобувачам освіти глибше усвідомити відмінності та подібності між культурами. Через мову

учасники освітнього процесу вчать бачити світ очима інших людей, що сприяє формуванню поваги до різноманіття, розвиваючи емпатію та толерантність.

Даючи можливість комунікувати в діалозі культур, іноземна мова стає інструментом для прямого спілкування з представниками інших культур, що є основою для побудови конструктивних міжкультурних взаємодій.

Вивчення мов меншин у багатонаціональних регіонах є ключовим елементом полікультурного виховання.

У сучасному світі володіння іноземною мовою перестало бути просто технічною навичкою перекладу. Сьогодні це «м'яка навичка» (soft skill), яка відкриває доступ до розуміння інтеграційних процесів та гармонійного співіснування в багатонаціональному суспільстві.

При вивченні культур інших народів важливо також брати до уваги соціально-політичні та економічні аспекти, які безпосередньо впливають на них.

Полікультурна та іншомовна освіта, які недивлячись на визнану важливість, часто стикаються з викликами. Дослідники Р. Хусейн та Ф. Салілі вказують на маргінальний статус іноземних мов у деяких країнах (наприклад, у США), де вивчення іноземних мов часто не є обов'язковим і залежить від бюджетних скорочень. Незважаючи на важливість, іншомовна та полікультурна освіта іноді сприймаються як «елітарні». Р. Хусейн та Ф. Салілі зазначають, що часто переваги від такого навчання отримують лише учні із заможних сімей, оскільки знання мов пов'язане з міжнародним бізнесом, дипломатією та національною безпекою [13]. Саме ці сфери забезпечують високий соціо-економічний статус кожної розвиненої країни. Для стабільного розвитку суспільства полікультурна освіта має бути базовою для всіх, виступаючи антирасистським фундаментом.

Висновки. Мова є не лише інструментом комунікації, а й «культурним кодом», який дозволяє глибше зрозуміти ментальність, цінності та світогляд інших народів.

Вивчення іноземних мов є фундаментом для формування особистості, здатної до мирного співіснування з іншими. Їх використання є ключовим для формування полікультурної компетентності особистості. Свідоме вивчення іноземних мов - це не просте механічне відтворення звуків, а й глибоке розуміння ціннісних орієнтацій представників інших культурних контекстів та людства в цілому.

Формування полікультурної особистості через вивчення іноземних мов є багатограним процесом, що включає лінгвістичні, прагматичні, естетичні та етичні аспекти. Двомовна освіта не лише сприяє успішній соціалізації та професійній діяльності в умовах світової інтеграції, а й допомагає здобувачам освіти глибше усвідомити власну культурну ідентичність через порівняння з іншими. Важливим аспектом є формування так званої «вторинної мовної

особистості». Кожна іноземна мова розширює горизонти людини, роблячи її повноправним і толерантним членом сучасного світового співтовариства. Полікультурна компетентність стає не просто додатковою рисою, а базовою вимогою до сучасної людини. Вона через мову трансформує людину із пасивного «спостерігача» на «активного учасника» полікультурного діалогу.

У сучасному світі мова відіграє велику роль, це не лише технічна навичка, а найпотужніший інструмент дипломатії та безпеки.

Використання іноземних мов для формування полікультурної компетентності не тільки дає можливість отримати якісну сучасну освіту, а й є запорукою безпечного та мирного співіснування у світовому полікультурному соціумі сьогодні, тому що розуміючи мову іншого та розмовляючи нею, ми знімаємо психологічний бар'єр страху перед невідомим, перетворюючи «своє» та «чуже» на «зрозуміле» один одному.

Незалежно від вибору професії, полікультурна освіта має бути базовою для всіх здобувачів освіти, оскільки вона виховує антирасистські погляди та готує здобувачів освіти до життя в сучасному світовому суспільстві, який постійно тяжіє до інтеграції.

Література:

1. Кузьменко В. В., Гончаренко Л. А. Формування полікультурної компетентності вчителів загальноосвітньої школи: Навчальний посібник. — Херсон: РІПО, 2006. — 92 с.
2. Азарова Л. Є. Мова як феномен нації [3, с. 2]. https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7308/Mova_yak_fenomen_natsiyi-2008.pdf?sequence=6&isAllowed=yhttps://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/641/591X.
3. І. О. Білецька. Білінгвізм як основа формування полікультурної особистості. https://dspace.udpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/6789/3138/Bilingvizm_yak_osnova_formuvannya_polikulturnoi_osobystosti.pdf?sequence=1&isAllowed=y
4. Ванда Мичковська. Поняття полікультурності як якості особистості. Збірник наукових праць Національної Академії державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки. Том 24 № 1 (2021)
5. Дороз В. Ф. Українська мова в діалозі культур: факультативний курс: навч. посіб./ В. Ф. Дороз. — К.: Ленвіт, 2010. — 320 с.
6. Анна Кремкнчук. Стан досліджуваності проблем полікультурної компетентності іноземних студентів-медиків у процесі вивчення гуманітарних дисциплін. Серія: Педагогічні науки. — Вип. 2. — Бердянськ : БДПУ, 2020. — 420 с. <https://pedagogy.bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/33.pdf>
7. Cummins J. Bilingualism and special education / J. Cummins. — San Diego: College Hill Press, 1984.
8. Baker C. Foundations of bilingual education and bilingualism. Multilingual matters / C. Baker. — Clevedon, 2006. — 492 p.
9. Першукова О. О. Погляди зарубіжних вчених на сутнісні характеристики двомовної та багатомовної освіти / О. О. Першукова // Міждисциплінарність як методологія гуманітарних наук : мова, освіта, культура : зб. наук. праць за матеріалами Міжнар. наук.-практ. конф. (26–27 квітня 2012 р.). — Умань : П П Жовтий О. О., 2012. — С. 122–125.

10. Face-saving <https://fiveable.me/key-terms/introduction-linguistics/face-saving>
11. Educational Resources Information Center [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.accesseric.org81>
12. Наталія М. Як описати родину іспанською мовою. <https://buki.com.ua/news/yak-opisati-rodinu-ispanskoju/>
13. Hoosain R., Salili F. Language in Multicultural Education / R. Hoosain, F. Salili. – Greenwich : Information Age Publ., 2005. – 410 p.

References:

1. Kuzmenko V. V., Honcharenko L. A. (2006) Formuvannia polikulturnoi kompetentnosti vchyteliv zahalnoosvitnoi shkoly [Formation of multicultural competence in secondary school teachers: Navchalnyi posibnyk. — Kherson: RIPO. — 92 s. [in Ukrainian] <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/641/591X>. [in Ukrainian]
2. Azarova L. Ye. Mova yak fenomen natsii [Language as a national phenomenon]. [3, s. 2]. https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7308/Mova_yak_fenomen_natsiyi-2008.pdf?sequence=6&isAllowed=y. [in Ukrainian]
3. I. O. Biletska. Bilinhvizm yak osnova formuvannia polikulturnoi osobystosti [Bilingualism as the basis for the formation of a multicultural personality]. https://dspace.udpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/6789/3138/Bilingvizm_yak_osnova_for_muvannya_polikulturnoi_osobystosti.pdf?sequence=1&isAllowed=y [in Ukrainian]
4. Vanda Mychkovska (2021) Poniattia polikulturnosti yak yakosti osobystosti [Understanding multiculturalism as a quality of personality]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi Akademii derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*. Serii: Pedahohichni nauky. Tom 24 № 1.
5. Doroz V. F. (2010) Ukrainska mova v dialozi kultur: fakultatyvnyi kurs: navch. posib. [Ukrainian language in the dialogue of cultures: optional course: tutorial]/ V. F. Doroz. – K.: Lenvit. – 320 s. [in Ukrainian]
6. Anna Kremenchuk (2020) Stan doslidzhuvanosti problem polikulturnoi kompetentnosti inozemnykh studentiv-medykiv u protsesi vyvchennia humanitarnykh dystsyplin. [The state of research on the problem of multicultural competence of foreign medical students in the process of studying humanitarian disciplines]. *Seriia: Pedahohichni nauky*. – Vyp.2. – Berdiansk : BDPU. – 420 s. <https://pedagogy.bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/33.pdf> [in Ukrainian]
7. Cummins J. (1984). Bilingualism and special education/J. Cummins. – San Diego: College Hill Press [in English]
8. Baker C. (2006). Foundations of bilingual education and bilingualism. Multilingual matters / C. Baker. – Clevedon. – 492 p. [in English]
9. Pershukova O. O. (2012) Pohliady zarubizhnykh vchenykh na sutnisni kharakterystyky dvomovnoi ta bahatomovnoi osvity [Views of foreign scholars on the essential characteristics of dual and multi-modal education] / O. O. Pershukova // *Mizhdystsyplinarnist yak metodolohiia humanitarnykh nauk : mova, osvita, kultura : zb. nauk. prats za materialamy Mizhnar. nauk.-prakt. konf.* (26–27 kvitnia 2012 r.). – Uman : P P Zhovtyi O. O. – S. 122–125. [in Ukrainian]
10. Face-saving <https://fiveable.me/key-terms/introduction-linguistics/face-saving>. [in English]
11. Educational Resources Information Center [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.accesseric.org81>. [in English]
12. Nataliia M. Yak opysaty rodynu ispanskoju movoiu. [How to describe your family in Spanish]. <https://buki.com.ua/news/yak-opisati-rodinu-ispanskoju/> [in Ukrainian].

13. Hoosain R., Salili F. (2005). Language in Multicultural Education / R. Hoosain, F. Salili.
– Greenwich : Information Age Publ. – 410 p. [in English]

Дата першого надходження статті до видання: 27.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.02.2026